

PROVIM VRATIT

Blair Castle

Zámek Blair je bezesporu jedním z nejkrásnějších a největších skotských zámků (má celkem 32 místností). Nachází se na okraji vesnice Blair Atholl (původně Blair in Atholl) ve středním Skotsku v kraji Perthshire. Nalézá se v srdci divoké přírody, na úpatí zalesněných úbočí Grampian. Odedávna kontroloval hlavní dopravní tepnu mezi Edinburghem a Inverness. Jeho historie je úzce spjata s dějinami Skotska a s boji mezi horalskými klany. Objekt byl již od keltských časů sídlem vévodů z Athollu. Postavit jej nechal v roce 1269 John Cumming z Badenochu, jenž využil nepřítomnosti hraběte Davida, zaneprázdněného křížovými výpravami. Mezi věžičkami a cimburím se skrývá původní věž, dodnes známá pod názvem Cumming Tower. V průběhu staletí zámek doznal různých změn a úprav. Několikrát také vzhledem k nedostatku dědiců či díky politickým manévřům změnil majitele. V roce 1457 daroval Jakub I. listiny k panství svému pokrevnímu bratrovi siru Johnu Stewartovi z Balvenie, zakladateli současné dynastie. Motto, jež mu udělil král Jakub III. spolu s příkazem násilně potlačit vzpuru MacDonalduvců na ostrovech znělo: „Najdi štěstí a budoucnost je tvoje.“ V roce 1652 rod vymřel po meči a nárok na zámek získal John Murray, lord z Tullibardine, potomek po ženské linii. Po jeho smrti žil na zámku vévoda z Montrose a v roce 1652 jej obsadila Cromwellova vojska. V roce 1689 zde bydlel vůdce povstání jakobitů Claverhouse, který 27. července téhož roku slavně zvítězil nad vládními jednotkami v úzké roklí řeky Garry nedaleko Killiecrankie. Rozšíření a přestavba zámku, jež zahájil druhý vévoda, přerušila vzpoura jakobitů v roce 1745. Pretendent Karel Eduard tehdy pochodoval se svou armádou horalů na jih a na několik dnů se zastavil právě na zámku Blair. Poté co zámek v roce 1746 obsadila vojska vládnoucí hannoverské dynastie, obléhal jej v čele horalů z Athollu druhý vévoda lord George Murray. Blair byl vůbec posledním hradem Velké Británie, který byl obléhán, a to dokonce svým vlastním majitelem. Jakmile se situace vyřešila, druhý vévoda obnovil rekonstrukční práce, prováděné v tehdy převládajícím georgiánském slohu. V roce 1756 bylo připojeno schodiště, na jehož stěnách, na jehož stěnách jsou zvěčněni páni z Athollu. Poslední přeměnou prošel Blair v letech 1869 až 1904, kdy získal romantický vzhled. Dnes je z něho tedy zámek s věžičkami, obklopený rozlehlým lesem a pastvinami, které spásají stovky ovcí. Po staletí je sídlem rodu Murray, vévodů z Athollu. Vévoda z Athollu má zvláštní výsadu – má právo držet si svou vlastní armádu, The Atholl Highlanders. Čítá asi 90 mužů a každoročně v květnu se koná její slavnostní přehlídka. 10. vévoda zemřel 1. března 1996, titul zdědil nevlastní syn Martin, žijící v Jižní Africe v Transvaalu – tedy 11. vévoda z Athollu – 1 x za rok přijíždí na návštěvu. Majitelkou zámku je sestra 10. vévody. Kolem zámku se rozkládá krásný park.

Entrance Hall – vstupní hala

Tuto halu nechal postavit v r. 1872 7. vévoda, na jižní zdi visí portrét 10. vévody. Na zděch zaujme rozsáhlá sbírka zbraní. Kolem stolu jsou dubové židle s motivem bodláku, národní květiny Skotska, z r. 1751. Vycpaná hlava jelena nade dveřmi, byl uloven v pol. 19. st.

1.] The Stewart Room – pokoj Stuartovců

Hrabata z Athollu podporovala Stuartovce. Královna Marie Stuartovna navštívila zámek r. 1564 a přátelila se s manželkou 4. hraběte. Dva dvojité portréty v místnosti zobrazují královnu Marii Stuartovnu s jejím synem Jakubem VI. a její rodiče Jakuba V. a Mary de Guise-Lorraine. Většina nábytku je ze 16. a 17. st., zajímavé je křeslo z jilmového dřeva z r. 1663. Je zde také hudební nástroj z Itálie z r. 1555, tzv. chittaroni, předchůdce dnešní kytary, který patřil Charlottě, vévodkyni z Athollu.

Obraz vedle dveří do další místnosti – královna Alžběta Česká (1596 - 1662), dcera Jakuba I., sestra Karla I. – byla českou královnou – provdala se za Fridricha Falckého, který byl r. 1619 zvolen českým králem a byl znám jako „zimní král“ (do bitvy na Bílé hoře, 1620). Při jejich svatbě byla hrána Shakespearova hra Zimní pohádka a pravděpodobně i svatební scéna z jeho hry Bouře. Po porážce protestantské Unie v jejímž čele stál, uprchl do zahraničí, země české připadly Habsburkům. Král Jakub I. pronásledoval v Anglii autory satirického pamfletu, který oslavoval porážku Čechů.

2.] Earl John's Room – pokoj hraběte Jana

Hrabě Jan byl 1. hrabě z Athollu. On i jeho syn, 2. hrabě, podporovali v anglické občanské válce royalisty. Jejich portréty visí na zdi u okna. 2. hrabě je zobrazen se svou manželkou Lady Amelií Stanley. I další portréty zobrazují royalisty, např. nad krbem najdeme portrét markýze z Montrose, který r. 1644 vztyčil na Blairu královskou standardu (o 5 let později byl popraven). Postel s nebesy z červeného sametu se datuje kolem r. 1650 a vyřezávané židle ze dřeva vlašského ořechu z r. 1665. Hodiny zhotovil Joseth Knibb, hodinář krále Karla II.. Ve vitrině najdeme helmu a část brnění vikomta Dundee (Bonnie Dundee), vítěze bitvy u Killiecrankie (asi 5 km jižně od Blair Athollu) v r. 1689. Je pohřben v kostele St. Bride v Old Blair, nedaleko zámku.

3.] Guardroom – pokoj gardy

Zde se nachází sbírka mučících nástrojů.

4.] Picture Staircase – obrazové schodiště

Bylo zhotoveno v r. 1756, v rámci přestavby zámku, kterou prováděl 2. vévoda. Zaujme zde krásný štukový strop, dílo edinburského mistra Thomase Claytona a jeho italských pomocníků. Schodiště je vlastně obrazovou galerií, zobrazující příslušníky rodu z Athollu. Na vrcholu schodiště zaujme portrét 2. vévody, oblečeného ve slavnostní róbě rádu bodláku (nejvyšší skotský rytířský řád). Dále je zde portrét jeho dědečka, 1. markýze a nade dveřmi vlevo je portrét markýzovy manželky Lady Amelie Stanley.

5.] Small Drawing Room – salonek

Sloužil jako rodinný pokoj. Oblíbenou zábavou byla četba, hraní karet nebo vyšívání. Pokoj je krásným příkladem georgiánského stylu. Mramorový krb je ozdoben jónskými sloupy. Osm mahagonových židlí je z r. 1756, tenkrát byly pořízeny za 26 liber a 10 šilinků, potahy na ně vyšívala Jean Drummond, druhá manželka 2. vévody, dřevěné

řezby na židličkách připomínají rybí šupiny. Portréty zobrazují Karla, prince waleského (později krále Karla II.) a Lorda Stanleye. Krásná štuková výzdoba, opět od Thomase Claytona.

6. The Tea Room – čajový pokoj

Opět krásná štuková výzdoba. V kabinetech ve stylu Chippendale a Sheraton je uložen porcelán značky Sevres (továrna poblíž Paříže, založená r. 1755). Na zdi jsou portréty Alžběty, královny české, dcery Jakuba I., jejího syna Prince Ruperta a jejích třech dcer. V době 2. vévody byl čaj luxusem, proto se ukládal do zamykatelných skříněk, které vidíme u obou stran krbu. Odpolední čaj byl významným společenským setkáním.

7. The Dining Room – jídelna

V 16. st. sloužila místnost k pořádání plesů, v 18. st. byla předělána na jídelnu v barokním slohu. Na stropě jsou kruhové malby, tzv. rondely, zobrazující čtyři roční období. Krajiny jsou dílem malíře Charlese Stewarda, jednoho z prvních skotských krajinářů. Mramorový krb s hlavou Apollóna byl zhotoven v Londýně v r. 1751. Na stole stříbrná soška jelena na podstavci ze skotského mramoru – dar obyvatel athollského panství 7. vévodovi a vévodkyni k jejich stříbrné svatbě v r. 1888. Zelená láhev na whisky patřila 2. vévodovi, má kapacitu 9 pint, tj. něco přes 4,5 litru. V r. 1985 se v místnosti zřítla část stropu a místnost musela být rekonstruována.

8. Ante-Room – předpokoj

Na zdi visí portréty z 19. st. Ve vitrinách jsou předměty týkající se života 10. vévody, který zemřel v r. 1996, jeho předků 8. a 9. vévody i jeho nástupce 11. vévody.

9. The Blue Bedroom Suite – Modrá ložnice

K ložnici přiléhá jedna ze tří koupelen na zámku, kterou v r. 1885 nechal vybudovat 7. vévoda. Velký portrét v pokoji zobrazuje jeho manželku Louisu Moncrieffe. Nábytek v tomto pokoji je z 19. st. Jsme tady v nejstarší části hradu – Comyn's Tower, tlusté zdi, nejchladnější část hradu.

10. The Blue Dressing Room – Modrý pokoj

Na zdech vidíme rytiny královské rodiny – 6. vévodkyně byla dvorní dámou královny Viktorie. Nyní projdeme přes galerii, odkud je vidět vstupní hala. Vyjdeme nahoru po točitém schodišti.

11. Fourth Duke's Corridor – chodba 4. vévody

Téma napoleonských válek – mramorové busty Wellingtona, Bluchera a Platoffa, ve vitrinách předměty z kostí, které zhotovili francouzští váleční zajatci ve skotském vězení. Velký obraz ukazuje rodinu 4. vévody. Na obraze je jeho syn, 5. vévoda jako malý chlapec, zobrazen v dívčích šatech, jak bylo tenkrát zvykem nosit. Na obraze v dále je zámek Blair. Nad dveřmi je portrét George Murray, synovce 4. vévody, který se stal biskupem v Rochesfru (je to také prapradědeček 11. vévody). 4. vévodovi se říkalo „planting Duke“ – sázející vévoda a to proto, že na athollském panství nechal vysadit 25 milionů modřínů (používal k tomu neobvyklý způsob – jejich semena nechal vystřelovat kanónem).

12. The Book Room – knihovna

Rodinné knihy, většina jich patřila mladšímu synovi 1. vévody. Nábytek je z dubového dřeva.

13. The Derby Dressing Room – salonek Derby

Jméno Derby je jméno rodu, ze kterého pocházela Lady Amelia (byla dcerou 7. hraběte z Derby a v r. 1659 se provdala za 1. markýze z Athollu). Dřevo na nábytku je z janovce (žlutě kvetoucí keč, hojně rostoucí ve Skotsku, usušené stonky se slisují). Kabinet je z r. 1758. Model římského chrámu sloužil k úschově mincí.

14. The Derby Room – pokoj Derby

Postel je z konce 18. st. Přehoz k posteli vyšívala matka Lady Amelie, Charlotte, když během občanské války v Anglii pobývala v rodinném sídle v hrabství Lancashire. Velký obraz představuje obě dcery 2. vévody, Lady Jean a Lady Charlotte. Je to kopie, originál v r. 1814 shořel.

15. The Red Room – červená ložnice

Velkou postel, židle a stoličku koupil v r. 1756 2. vévoda, jehož busta stojí na stolečku u zdi. V této posteli spal japonský korunní princ Hirohito, když v r. 1921 navštívil zámek. Portréty na zdech představují vévodovi přátele.

16. The Drawing Room – salonek

Je to druhá největší místnost na zámku. Stěny jsou ozdobeny rudým damaškem. Není však původní, obnoveno po r. 1970, malý kousek původního obložení je k vidění u zrcadel. Štuková výzdoba je opět dílem Thomase Claytona, krb je od Thomase Cartera. Nad krbem je ústřední obraz místnosti – 3. vévoda z Athollu a jeho rodina od Johanna Zoffany. Po stranách jsou portréty Johna, 4. vévody a jeho druhé ženy Marjory Forbes od malíře Johna Hoppnera. Skříňky z modřínového dřeva mají desky ze skotského mramoru. Dvě pohovky a dvanáct židlí jsou z r. 1783, potahy na ně vyšívala Lady Charlotte, dcera 3. vévody (to je ta, co na rodinném portrétu nad krbem drží květinový věneček).

17. The Tullibardine Room – pokoj Tullibardine

Pokoj na památku Williama, markýze z Tullibardine, mladšího syna 1. vévody, jehož podpora Stuartovců při jakobitském povstání měla za následek ztrátu nároku na titul a rodinný majetek. Postel je přes 200 let stará, pokrytá kostkatou látkou, tartanem. Tento pokoj užíval Charles Edward Stuart (Bonnie Prince Charlie), když v r. 1745 pobýval na zámku. Visí zde portrét od Gilese Hussey. Ve výklenku u okna najdeme portréty jeho rodičů Jamese Francise Stewarda a Clementine Sobieské.

18. The Tapestry Room – pokoj s tapisériemi

Je pojmenován podle souboru bruselských tapisérií, původně zhotovených pro krále Karle I., který později koupil 1. vévoda. 1. vévodovi také patřila postel zdobená hedvábím a pštrosími pery. Hodiny z 19. st. prý původně vlastnil kardinál Richelieu. Tady jsme nad nejstarší částí hradu – Comyn's Tower.

19. Tapestry Dressing Room – salon s tapisériemi

Zde uvidíme portréty dvou manželek 1. vévody, Lady Catharine Hamilton a Mary Ross.

20. The Glenlyon Lobby – chodba Glenlyon

Byla pojmenována podle 2. Lorda Glenlyona, který se po smrti svého strýce stal 6. vévodou z Athollu. Na zdi je rodokmen rodu z Athollu.

21. The Banvie Room – pokoj Banvie

Portrét zobrazuje Anne Home Drummond, manželku Lorda Glenlyona, která byla dvorní dámou královny Viktorie. Jsou zde také dary o královny Viktorie, mimo jiné busty a sošky, které věnovala při své návštěvě zámku Blair v r. 1844.

22. The Banvie Dressing Room – salon Banvie

Malá porcelánová soška nad krbem zobrazuje 7. vévodu. Jsou zde portréty jeho manželky Louise Moncrieffe, jejích sedmi sester a akvarely zobrazují jejich šest dětí. Terakotová soška královny Viktorie s kolovrátkem, dar královny Viktorie, je modelem sochy, která se nachází v královském zámku Balmoral v sv. Skotsku.

23. The Banvie Turret – věžička Banvie

Upomínkové předměty, připomínající 8., 9. a 10. vévodu, tj. rod Atholl ve 20. st.

24. The Front Staircase – přední schodiště

Schodiště navrhl 2. vévoda. Zábradlí – je to kel narvala, patří do řádu kytovců. Dole je na zdi lebka irského losa, dnes již vyhynulého zvířete. Portrét Jamese Murray ukazuje, jak se před povstáním jakobitů nosil skotský kroj, tj. jako jeden kus oděvu. Dále je zde portrét Lorda Charlese Murray, mladšího syna 4. vévody, který zemřel spolu s Lordem Byronem, když se angažoval v boji o nezávislost Řecka. Pod schody je rytířské brnění, které používal 6. vévoda na rytířském turnaji v r. 1839. Dva kanóny jsou ze španělské války, potopily se u skotských břehů.

25. Terrace Room – terasový pokoj

Ve vitrínách je sbírka zbraní, zde je na rohu vyrytá mapa Manhattanu z r. 1764.

26. The Atholl Highlander Room - pokoj s meči

Sbírka uniforem, které patřily členům rodu Atholl.

27. Nursery – dětský pokoj

Hračky, hry, kolébka, hračky jsou z 18. st.

28. Treasure Room – pokladnice

Ve vitrínách najdeme šperky, krabičky na tabák, rodinné miniatury, pečete a další rodinné poklady.

29. The Ballroom – taneční sál

Největší a nejnovější místnost na zámku. Nechal ji v l. 1876 - 1877 postavit 7. vévoda, jehož portrét od Sira Jamese Guthrie visí vedle podia. Zde je také malý portrét houslisty Neila Gowa, který chodil hrát na zámek. Sbírkou zbraní, bubínků a dalších suvenýrů, které si 8. vévoda přivezl ze své africké cesty do Súdánu.

Tento sál se pronajímá – např. na koncerty, slavnostní večere nebo svatební hostiny.

30. China Room – pokoj s porcelánem

Vitríny se sbírkami různého druhu porcelánu – Wedgwood, Derby, Míšeň, Delft atd. Krajku uprostřed místnosti (zakryté) vyšívala Lady Evelyn Stewart Murray, dcera 7. vévody.

Následuje obchod se suvenýry, restaurace, východ ze zámku.

Diana Grove - Alej stromů, kterou nechal zasázet 2. vévoda (1734), první kolekce tohoto druhu na světě. Mezi největší stromy patří Douglasova jedle (59 m) a japonský modřín (44 m), údajně nejvyšší modřín v Británii.

Herculova zahrada - z r. 1740, zhotovena na přání 2. vévody, 10 akrů zahrady, obehnaná zdí, v r. 1996 restaurována. V zahradě se nachází socha Herkula. Uprostřed zahrady jsou dva rybníky.
St. Bride's Kirk - zbytky kostela z r. 1134. Je zde pohřben vikomt Dundee (Bonnie Dundee), který padl při svém vítězství v bitvě u Killcrankie v r. 1689.